

OBRED MISE I OPĆE UREĐENJE

Kad je sve gornje išlo u tisak, došao je novi broj (46) časopisa »Notitiae« što ga sada izdaje Sveti zbor za bogoslužje. U njemu je (na str. 148—158) i nepotpisani talijanski članak pod gornjim naslovom koji prikazuje novi obred mise. S obzirom na časopis i ustanovu koja ga izdaje prikaz je i tumačenje toga članka nekako službeno pa iz njega vadimo neke misli i objašnjenja, ponekad i doslovno, te ih tu i tamo primjenjujemo na naše prilike i potrebe.

Članak govori o novim tekstovima koji prate »polaganje (deposizione) kruha i vina na oltar«. Pravo bi dakle bilo da se mjesto »prikazanja« upotrebljava taj ili sličan izraz (možda: donošenje). Prema tome ne bi trebalo pliticu s kruhom i kalež s vinom i vodom podizati (Obred 19,21) visoko kao na dosadašnjem prikazanju, pogotovo kad se misi prema narodu. Svi bi imali uvidjeti da se naše prikazanje euharistijske žrtve obavlja neposredno poslije posvećenja jer se ta žrtva i sastoji u odijeljenom posvećenju kruha i vina kao što je Spasitelj učinio na zadnjoj večeri.

U talijanaskm prijevodu posvetnih riječi, kako ga donose »Notitiae«, stoji »corpo offertion in sacrificio« i »sanguine versto«. Valjda se smije izraziti misao da bi i hrvatski bilo bolje prevesti »tijelo predano« i »krv prolivena«, kako uostalom ima i grčki tekst: »didómenon« i »ekhynómenon« (Lk 22, 19.20). Naš bi particip bez »je« najljepše izražavao trajno vrijeme i stanje Kristove žrtve.

Člankopisac ponavlja misao iz papina govora 28-IV da je Rimski kanon sadašnjim ispravcima pridobio na jedinstvenosti i da će ga biti lakše recitirati. Bilo bi dakle poželjno da ga svi govorimo bez onoga što je sada u zagradama već zbog toga da se vjernici ne čude našoj raznolikosti. Samo bi na dan sveca, čije je ime ispušteno, ako se uzima njegova misa, bilo prikladno uz naređena imena spomenuti i njegovo ime, kako uostalom III Euhar. molitva dopušta na misi za dan bilo kojega sveca.

Uz težnju da se što više olakša i promiče sudjelovanje vjernika kod mise novo Opće uređenje ističe njegovo doktrinalno i pastoralno gledište. »Notitiae« podvlače da su pojedini misni obredi tako predstavljeni i toliko protumačeni jer da je od toga ovisna njihova praktična primjena. Iz toga je lako uvidjeti od kolike je važnosti da se temeljito prouči i prisvoji naročito I i II glava Uređenja.

Sad su dane velike i razne mogućnosti za ulaznu, prikaznu i pričesnu pjesmu. Osim onih koji se nalaze u Rimskom gradualu, ili u Jednostavnom gradualu, Biskupska konferencija može odrediti »pučke popijevke« koje odgovaraju tim dijelovima mise te dotičnom danu ili vremenu liturgijske godine. Članak izričito spominje da u tom slučaju misnik ne mora onda za se čitati dotični tekst iz misala. Ta širokogrudnost, ipak, ne bi smjela nikoga navesti da se u misi često pjevaju npr. marijanske pjesme. Isto tako je važna preporuka: ako se prikazna pjesma ne pjeva, onda se ispušta, dok se ulazna i pričesna pjesma ima izvesti zbog njihove važnosti i uloge da istaknu taj dio mise ili značenje blagdana. Od svih je misnih pjesama najvažnija pjesma, jedna ili dvije, iza poslanice jer su ti tekstovi u uskoj vezi s pročitanim biblijskim odlomcima.

Dugi je zaključak za molitve ostavljen kod skupne molitve (collecta), dok je za prikaznu i popričesnu određen kraći. Na taj je način sačuvan zaključak u kojemu se spominje prsv. Trojstvo, ali je izbjegnuto često ponavljanje toga dugog zaključka »koji je nerijetko duži od samog teksta prikazne i popričesne molitve«.

Što su Biskupske konferencije dosada morale moliti u Rimu, to sada mogu same dopustiti: u slučaju kada nema sposobna službenika i muške osobe, smije misna čitanja, osim evanđelja, čitati ženska osoba. Novost je i to da više službenika, naročito đakona, mogu između sebe podijeliti razne uloge u slavljenju mise i tako svi zaista sudjelovati. U istu je svrhu sada dopušteno (br. 76) da se kod konventualne mise mogu pričestiti i oni prezbiteri koji u njoj ne mogu koncelebrirati jer moraju tog dana zasebno misiti zbog vjernika. Tako će samo porasti u redovničkoj obitelji osjećaj jedinstva po euharistiji.

Kao temeljna opisana je »misa s narodom«. Propisi su za nju tako sastavljeni da ju je moguće izvoditi u svakoj župi »gdje župnik ima volje da se ozbiljno založi za liturgijsku službu«. Uz nju su dodani i propisi za misu koju zovemo »svečanom« kad je uz misnika đakon i podđakon, ili samo đakon. Ti su propisi vrlo pojednostavljeni i dosta je toga ostavljeno da službenici sami obave prema svojoj uvidavnosti i prilikama.

I »privatna« je misa opisana dosta potanko. Iz nekih se izraza za obrede te mise može zaključiti da se preporuča služiti »misu s narodom« i kad je u crkvi, uz ministranta, još

barem jedna osoba. Br. 211. spominje i slučaj da nema ni ministranta, »što se ne bi smjelo dogoditi nego iz teške potrebe«: ako je misnik posve sam, tada ispušta sve pozdrave i, dakako, odgovore »jer bi bila čista fikcija pozdravljati nekoga koji nije prisutan«. U tom se slučaju ispušta i »Molite, braćo« i blagoslov na kraju.

U vezi s V i VI glavom Uređenja članak spominje da se razlika između pomičnog i nepomičnog oltara ne sastoji u tome da li je blagoslovljen ili posvećen jer se jedan i drugi može posvetiti. Razlika je zaista u njihovoj pomičnosti ili nepomičnosti. Za ove druge Biskupska konferencija može dozvoliti, uz kamen koji se preporuča, npr. razne konglomerate, cement itd. I tu se naglašuje autentičnost moći svetaca za posvetu oltara: »u stvari, mnoge moći koje se danas upotrebljavaju kao moći nisu relikvije mučenika jer često potječu od »svetih tjelesa« iz katakomba«, kad su do pred sto godina mislili da su sve kosti u katakombama mučeničke.

Uz br. 268. napisano je: »Za slavljenje je euharistije propisan samo jedan oltarnik, ne više tri. Tako će se olakšati mogućnost da se mi enja a prema tome čistoća i urednost (il decoro)«. Hostije se mogu posvetiti i u posudama koje nisu od kovine nego npr. od bjelokosti ili posve tvrda drva. Za kalež se pozlaćenje traži samo ako je od kovine koja oksidira. Sve to će biti velika olakšica za siromašne crkve, samo bi se svuda zaista imalo skrbno paziti na čistoću i urednost.

Kako obnovljeni Kalendar ima mnoge spomene svetaca po volji, Uređenje pruža misniku putokaz da za svoju zajednicu što prikladnije odabere molitve, čitanja pa i istu Euharistijsku molitvu prema raznim prilikama i potrebama. Tko želi za se i za svoje od svete mise izvući što više duhovne koristi, više neće moći prije mise samo pogledati misal, ili i ne pogledati, i reći ministrantu: Nosi! Dana sloboda u izboru i iskazano povjerenje uključuje i veliku odgovornost misnika. Mnogo mu je obrazaca dano na izbor, a kod nekih može sam nešto i dodati, npr. kod »sveopće molitve« ili kod trećeg obrasca pokorničkog čina.

»Nastojalo se u malo paragrafa sažeti vrlo mnoge i zamršene propise sadašnjeg Kodeksa rubrika s obzirom na »zavjetne« mise i za pokojnike. Smatrala se pretjeranom a i nekorisnom sva ona potanka kazuistika koja u stvari ne pomaže ni slavljenje mise ni pastoralnu službu«. Budući da je u novom Kalendaru vrlo povećan broj dana kad se može uzeti misa po

volji, misniku je zaista dana velika sloboda u njihovu izboru i spajanju raznih dijelova. Šteta bi bilo to ne znati i ne iskoristiti.

Članak se svršava: »Uređenje rimskog misala je dokument sa zacrtanim (lineare) i jasnim ustrojem, nadahnut pastoralnim načelima. Veća mu je briga da razjasni i vodi nego da pruži čitav popis taksativnih propisa.

Poslije ovih godina neizbježnog valovanja poželjno je da se sada objavljenim Uređenjem nađe pravac veće jasnoće i jednostavnosti u slavljenju bogoslužja, posebno u slavljenju euharistije. Tako se izrazio i sam Sveti otac u Apostolskoj uredbi: »Nadamo se da će novi misal biti primljen kao sredstvo koje će pokazati i ojačati međusobno jedinstvo svih, te da će se po njemu - unatoč raznolikosti jezika - dizati k nebeskom Ocu jedna molitva«.

Brzo će biti objavljen Lekcionar i dio misala koji će sadržavati molitve i antifone. Tada će se imati potpun okvir nove liturgijske knjige i materijal za uspješnu i sigurnu pastoralnu djelatnost, s velikim mogućnostima prilagođivanja različitim prilikama svetoga Božjeg naroda«.

Ovdje donosimo Rimski kalendar za god. 1970. Tek kada iziđe novi Misal i časoslov, stupit će na snagu posve obnovljeni Rimski kalendar koji je već sastavljen i proglašen. Dekretom Kongregacije obreda od 21. III 1969. određeno je da se već ove godine u nedjelju poslije Božića (28. XII) slavi blagdan sv. Obitelji kako će se dalje redovito slaviti a u nedjelju poslije Bogojavljenja blagdan Gospodnjega krštenja.